

Ф.Г. Кулачек, О.І. Іващук

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КРОВОТОЧИВИХ ПЕНЕТРУЮЧИХ ДУОДЕНАЛЬНИХ ВИРАЗОК У ХВОРИХ ПОХИЛОГО ТА СТАРЕЧОГО ВІКУ

Кафедра загальної хірургії (зав. – проф. Ф.Г.Кулачек)
Буковинської державної медичної академії.

Резюме. Проведені морфологічні дослідження кровоточивих пенетруючих виразок задньої стінки цибулини дванадцятипалої кишки (ДПК) виявили певні особливості макро- та мікроскопічної будови прилягаючих тканин органу, в який пенетрує виразка. Їх необхідно враховувати при виборі лікувальної тактики та методу оперативного втручання.

Ключові слова: дуоденальна виразка, кровотеча.

Вступ. Кровотеча з хронічної дуоденальної виразки у хворих похилого та старечого віку (ПСВ) є грізним ускладненням перебігу виразкової хвороби. Особливо це актуально при середньому та важкому ступені крововтрати [2,4].

Досить добре досліджені питання мікроскопічної будови кровоточивої пенетруючої виразки цибулини ДПК у хворих ПСВ, але деякі аспекти проблеми залишаються не висвітленими і дискутабельними [1,3]. Розташування і особливості судин безпосередньо в кратері виразки і прилягаючих тканинах зумовлює різні види кровотеч з таких виразок. Це вимагає індивідуалізації хірургічної тактики. В той-же час неповно висвітлені зміни з боку підшлункової залози, в яку у 95% пенетрує виразка задньої стінки цибулини ДПК [3,5].

Мета дослідження. Дослідити особливості кровотеч з пенетруючих дуоденальних виразок у хворих ПСВ.

Матеріал та методи. Морфологічний матеріал склали 9 хворих (6 чоловіків і 3 жінки) похилого та старечого віку, що померли від кровотечі з пенетруючих виразок задньої стінки цибулини ДПК. Висікали виразку разом з прилягаючими (в які пенетрує виразка) тканинами. Препарати фіксували в 10% розчині нейтрального формаліну, проводили в спиртах зростаючої концентрації, фарбували гематоксилін-еозином та за Ван-Гізона.

Результати дослідження та їх обговорення. Макроскопічно у 7 із 9 випадків виразка пенетрувала в підшлункову залозу, у 2 препаратах виразка пенетрувала в ретродуоденальну клітковину. Розміри виразки були різні: в 3-х випадках до 1,5 см в діаметрі; в 6-и – від 1,5 до 2,5 см; в 1-у – 2,7 см. Пенетрація в глибину складала: в 4-х випадках до 0,2 см; в 4-х випадках – від 0,3 до 0,5 см; в 1-у випадку – 0,6 см.

Мікроскопічно вивчали зміни в прилягаючій підшлунковій залозі, яка слугувала дном виразкового кратера і джерелом кровотечі. Значні склеротичні зміни відмічались, переважно, на фоні хронічних запальних процесів. Кровоносні судини в прилягаючих ділянках мають різноманітну форму і калібр. Вони фактично “рухаються” за власними сполучнотканинними елементами і заключені в них. Тільки в окремих випадках ми зустрічали різні їх

форми - "чемоданної ручки", еліпсоподібна і т.ін. Нами не відмічено певних прошарків між виразкою і підшлунковою залозою у вигляді сполучнотканинного шару, редукованих оболонок задньої стінки ДПК, ділянок некрозу. Паренхіма підшлункової залози навколо виразкового кратера характеризується вираженими процесами атрофії та дистрофії. У кількох випадках відмічено ділянки вогнищового некрозу, в які були втягнуті кровоносні судини. При гістологічному дослідженні процеси склерозування, атрофії та дистрофії визначались значно ширше і глибше, ніж це можна відмітити візуально.

Таким чином, кровотеча з виразки задньої стінки цибулини ДПК відбувається не тільки із стінок виразкового кратера, а й з паренхіми підшлункової залози. Це вимагає при виконанні гемостазу враховувати кровотечу із судин паренхіми підшлункової залози. Тому часто ендоскопічні методи втручання малоефективні у даної категорії хворих і мають високий відсоток рецидиву.

Висновки.

1. Пенетрація кровоточивої виразки цибулини ДПК в підшлункову залозу у хворих похилого та старечого віку викликає виражені зміни в останній, що диктує підвищену увагу до даної категорії хворих.

2. Мікроскопічні зміни за пенетрації кровоточивої дуоденальної виразки в підшлункову залозу суттєво переважають візуальні межі патологічного процесу.

Література. 1. *Бойко В.В.* Клинико-экспериментальное обоснование хирургического лечения больных пенетрирующими язвами двенадцатиперстной кишки, осложненными кровотечением: Дисс. ... д-ра мед. наук. - Харьков, 1992. -463с. 2. *Саенко В.Ф., Кондратенко П.Г., Семенюк Ю.С. и др.* Диагностика и лечение острого кровотечения в просвет пищеварительного канала. - Ровно, 1997. -384с. 3. *Самсонов В.А.* Клиническая патоморфология осложненной язвенной болезни. - Петрозаводск, 1966. - 187с. 4. *Bender J.S., Bouwman D.L., Weaver D.W.* Bleeding gastroduodenal ulcers: improved outcome from a unified surgical approach // *Am. Surg.* - 1994. - V.60, № 5. - P.313-315. 5. *Bohrod M.G.* Pathologic anatomy of massive hemorrhage in peptic ulcer // *Am. J. Gastroenterol.* - 1956. -V.25, № 2. - P.109-115.

MORPHOLOGIC APPEARANCE OF BLEEDING AND PENETRATIVE DUODENUM ULCERS IN SENIOR AGE PATIENTS

F.G. Kulachek, O.I. Ivashuk

Abstract. Morphologic investigations of hemorrhagic penetrating duodenal ulcers of posterior wall of duodenal cap have been performed. They revealed certain peculiarities of macro- and microscopic structure of adjoining organ's tissues, in which ulcer penetrates. It is necessary to take them into account in selection of medical tactics and method of surgical intervention.

Keywords: duodenal ulcer, bleeding.

Bucovinian State Medical Academy (Chernivtsy)